

El mag del suspens que gairebé havíem oblidat del tot

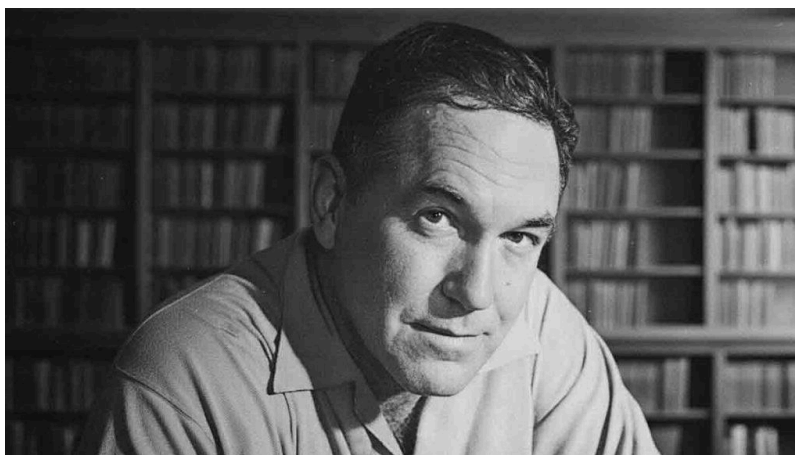
 quaderndelesidees.press/el-mag-del-suspens-que-gairebe-haviem-oblidat-del-tot

Temps de lectura: 9 minuts

ALBERTO VALLE

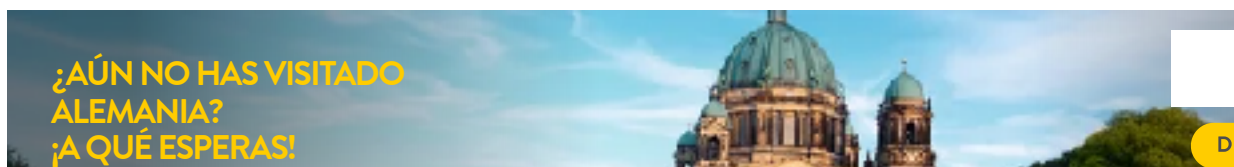
Se'l considera un dels grans escriptors de la novel·la negra, el gran mag del suspens. Va ser autor de vint-i-dues novel·les úniques, profusament reeditades i adaptades al cinema. Narracions elèctriques en les quals l'home i la dona normals i corrents es veuen exposats a situacions límit, obligats a lluitar per la seva vida. Obres que mantenen en suspens el lector, situant-lo en un extraordinari estat d'ansietat. Mai el concepte de devorar pàgines per veure com continua l'obra ha estat tan categòric com amb ell. Així i tot, potser com una mostra més del cretinisme inherent en la nostra espècie, el món sembla haver oblidat per complet el nord-americà Charles Williams (San Angelo, 1909 – Los Angeles, 1975). Una recent traducció al castellà de *Dead Calm* per part de Bunker Books, i una altra al català de *Hell Hath No Fury* per part de Crims.cat semblen posar una mica de remei a aquesta imperdonable desmemòria.

Mentre noms com Jim Thompson, David Goodis o Ed McBain segueixen gravats amb foc en l'imaginari col·lectiu, el d'aquest genial i autocombustible escriptor, autor d'obres mestres com *Scorpion Reef*, *The Diamond Bikini*, *Aground*, *The Long Saturday Night* o *Man on the Run*, sembla haver sucumbit a un pervers exercici d'amnèsia forçada. Una situació que, per descomptat, pel bé de les nostres vides lectores, cal que evitem.

Charles Williams

«Crec que el que primer que em va atreure de Charles Williams és el fet que les seves històries siguin absolutament visceralis i tinguin com a motivació primària la supervivència. Ningú planteja situacions de vida o mort com ho fa ell en les seves trames. Això i la seva saviesa narrativa, a més d'uns personatges molt arrelats en el ciutadà comú i corrent, de gustos i hàbits

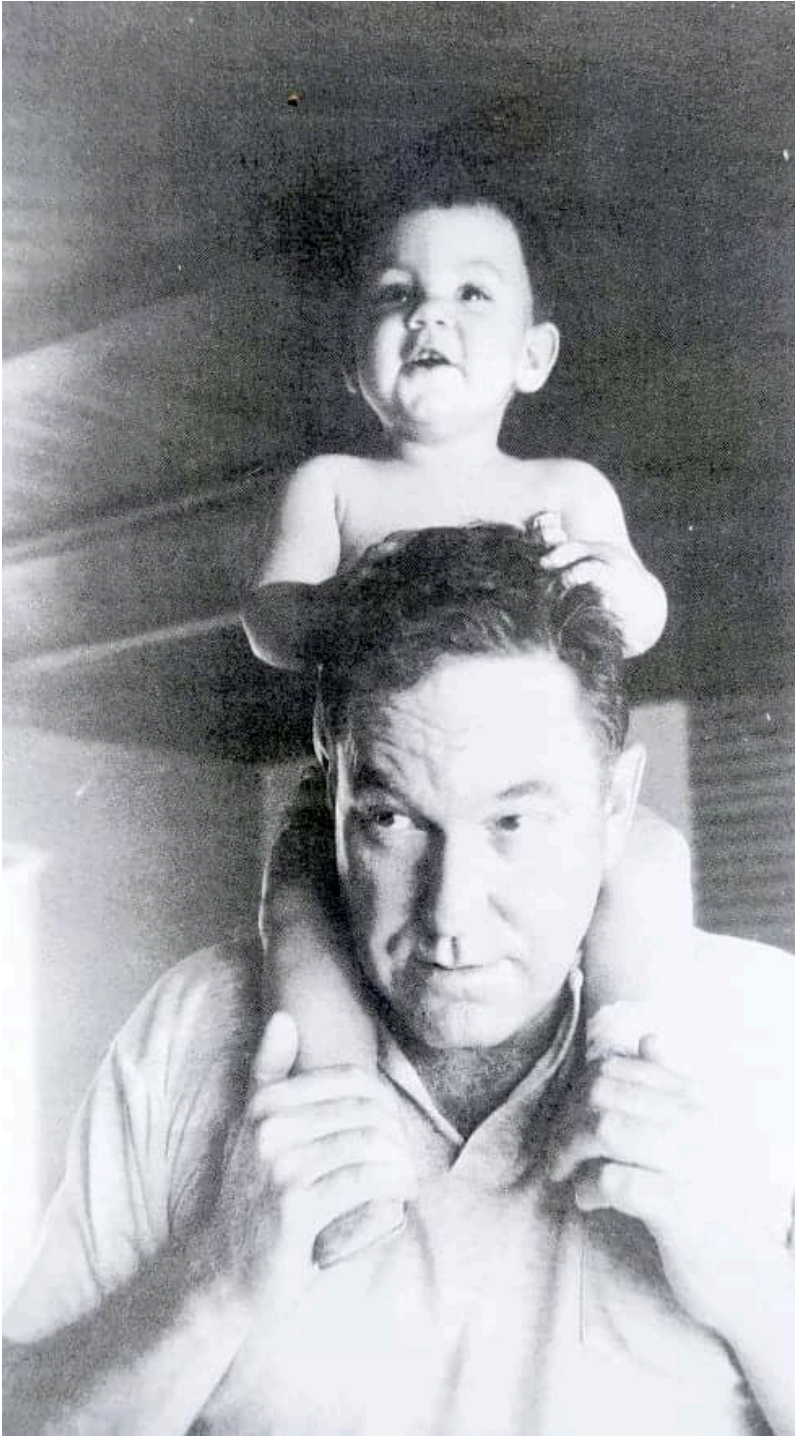
Aquest català d'ascendència ponferradina és, sens dubte, una de les màximes autoritats planetàries quan es parla de Williams, començant pel fet de ser el seu únic biògraf, ja que és l'autor de l'únic volum que existeix en el món que en repassa la vida i obra: *La tormenta y la calma*. «Als meus vint-i-sis anys, quan ell ja en portava vint-i-un mort, vaig decidir gastar els meus estalvis tot recorrent els Estats Units per seguir la seva pista. Vaig aconseguir conèixer el seu agent literari, Don Congdon, i la seva filla Alison, i ells em van ajudar a construir aquell assaig en què explico la seva vida i analitzo totes les seves novel·les».

Aquell llibre, que va veure la llum en el ja llunyà 1998 de la mà de la Semana Negra de Gijón, i que va ser reeditat poc després per Glénat, continua sent, ara com ara, el text de referència per a qualsevol que vulgui aproximar-se a la vida (tràgica, difícil) de Williams. Però no és l'única gesta que Migoya ha dedicat a aquest escriptor, la figura del qual ha reivindicat al llarg dels anys a través d'una infinitat d'articles i xerrades. Ara torna a l'atac amb la traducció al castellà de la trepidant *Dead Calm*, que acaba de veure la llum amb el títol *Calma total* a través de Bunker Books.

Vida i mort d'un home tímid

Una primera clau per a entendre, almenys en part, l'oblit al qual s'ha acabat sotmetent la figura de Charles Williams és el seu caràcter errant i el seu allunyament de qualsevol pessebre cultural i literari que pogués tenir a mà. «Sempre va estar allunyat del món literari, amb una existència itinerant i amb l'únic contacte del seu agent, Don Congdon. Va viure la millor època de l'editorial Gold Medal Books de Roscoe Kent Fawcett en els anys 50 i 60, encara que, després, el gènere negre va canviar i ja no va tenir sintonia amb el mercat. D'altra banda, la vida se li va complicar amb la llarga agonia de Lasca, la seva dona, després de lluitar durant cinc anys amb un càncer de pulmó», explica Jordi Canal Artigas, exdirector de la mítica biblioteca La Bòbila de l'Hospitalet de Llobregat, activista i expert de referència en novel·la negra i coautor, al costat d'Àlex Martín Escribà, dels imprescindibles volums de *Trets per totes bandes* i de *La Cua de Palla*, retrat en groc i negre. Junts han auspicat la traducció al català de *Hell Hath No Fury* a càrrec de la Teresa Solana que acaba de materialitzar-se a Crims.cat amb el títol *No hi ha pitjor fúria a l'infern*.

Nascut en la texana ciutat de San Angelo, de caràcter esquiu i introvertit, va viure en paratges àrids i solitaris abans de passar una dècada en la marina mercant. Aquests són els sediments vitals que després alimentarien una veu literària centrada en entorns rurals o marítims per erigir trepidants històries de suspens que, en els anys 50 i 60, van connectar de meravella amb el lector nord-americà, malgrat que, segons Canal, «les seves últimes novel·les no estan a l'alçada de les seves millors obres». I això li va passar una enorme factura emocional.

Charles Williams amb la seva filla Alison – Arxiu Hernán Migoya

ajuda al seu entorn, mai no va recórrer a la seva família o amistats per solucionar les seves angoixes econòmiques i psicològiques. Quan es va afartar de sofrir per no poder continuar venent les seves novel·les, es va engegar un tret. Per desgràcia, entenc perfectament aquesta postura vital i és una altra de les raons per les quals m'identifico amb ell».

«Als problemes econòmics i el poc èxit de les últimes novel·les, cal sumar-hi la mort de la seva dona. Tot allò el va portar al suïcidi», matisa Canal, en relació amb el tràgic final de Williams.

En un moment donat, era tal el desconeixement sobre la vida de l'escriptor que ni tan sols se sabia res de la seva mort. Només una llegenda que va circular durant dues dècades i que Hernán Migoya va aclarir, per fi, en les pàgines de la seva biografia. «En diverses hemeroteques vaig trobar-me la dada que François Truffaut havia difós: la llegenda que Williams, que era un autor molt estimat i adaptat al cinema a França, havia mort enfonsant-se en alta mar dins d'un veler de la seva propietat. Em va xocar aquesta mort tan romàntica i de *modus operandi* tan absurd, així que aquest

va ser un dels punts que vaig voler aclarir de seguida. Alison Williams em va explicar la veritat: el del seu pare va ser un suïcidi d'allò més prosaic i amb pistola al seu apartament. Ella mateixa va trobar el cadàver», detalla.

«Diguem que Truffaut va aplicar la màxima de John Ford ("publica la llegenda!") per promocionar la seva pel·lícula basada en una novel·la de Williams», argumenta, parlant de

Què es va llegir per aquí de Charles Williams?

«Jo vaig arribar a l'obra de Williams gràcies a la Fanny Ardant d'aquell film de Truffaut, la versió original literària del qual es va publicar l'any següent a Seleccions de la Cua de Palla. A partir d'aquí vaig anar buscant les seves novel·les, en català i en castellà», afirma Jordi Canal, que repassa els títols de l'autor que es van publicar en el seu moment per aquestes latituds. «En castellà, *El arrecife del escorpión* i *Marcada por la sospecha* van sortir a Bruguera; *La huida a Versal* i *La larga noche del sábado* a Península. Mentre que, en català, van aparèixer a Seleccions de la Cua de Palla *La llarga nit del dissabte*, *Parany als aiguamolls*, *Una vela per mortalla*, *Encallat* i *El biquini de diamants*. Això demostra la importància que té un bon director de col·lecció!», exclama, reivindicant en Xavier Coma.

Encara que, malgrat haver traduït cinc títols al català, aquell indubtable admirador de Williams no li dedicava més que unes poques línies en el seu seminal *Diccionario de la novela negra norteamericana*. «Cal pensar que en aquell moment es tenia molt poca informació sobre la seva vida. Encara no havia aparegut l'assaig d'Hernán Migoya, al qual vull expressar el meu agraïment infinit, com a lector, per difondre, contextualitzar i analitzar la vida i l'obra de Charles Williams en un llibre que traspua amor i passió per aquest autor».

«A Espanya no es va saber aprofitar l'èxit a inicis dels anys 80 d'*El arrecife del escorpión*, que sí que va agradar molt entre els fans del gènere negre», reflexiona Migoya, que es va obsessionar en la seva adolescència per aquell escriptor genial del qual tothom semblava voler-se oblidar.

«En el fons, el meu cas pot ser típic: el de nen vell que venera aquella cultura

La llarga nit de dissabte

que tenien vint anys més que jo, per retornar la seva obra a la memòria col·lectiva», recorda. «Potser per ser espanyol precisament soc més sensible i estic més acostumat a aquestes condemnes a l'oblit. El cas espanyol resulta sempre un fenomen sagnant, perquè el nostre és un país que menysprea i enterra a dretcient la seva cultura popular de manera automàtica, relegant-la a l'oblit complet cada trenta anys: aquí ja ningú llegeix Blasco Ibáñez ni José Mallorquí, i esmentar-los genera rialletes de superioritat, com tot allò que adquireix suport popular en literatura, música o còmic», lamenta.

Jordi Canal reflexiona sobre l'oblit de Williams —no sols aquí, sinó internacional— en els següents termes: «Possiblement l'espai d'“autor maleït” en la novel·la negra nord-americana ha estat ocupat pel magnífic Jim Thompson i, en menor mesura, per David Goodis. El cànon del gènere negre sovint s'assembla a l'arca de Noè, que quan n'hi ha dos ja no hi cap un tercer».

Històries de gent normal en situacions límit

«M'encanten els seus personatges perquè fuig de les investigacions de policies i detectius. El seu protagonista sempre és un home comú portat al límit», afirma Canal referint-se a un corpus literari basat, essencialment, en dos tipus de suspens: el que té lloc en pobles rurals i el que té lloc en alta mar, reminiscència d'haver nascut en un entorn agrest i d'haver passat una dècada en la marina mercant.

«Tot això es nota molt en el seu gust pels paratges desèrtics, tant en la plana rural com en alta mar. En aquests marcs crea situacions límit increïbles pel que fa a emocions extremes, però, alhora, profundament factibles. Curiosament, nega —i ho nega amb brillantor creativa— un dels axiomes de la novel·la negra, segons el qual tota bona història *noir* ha de tenir lloc en una gran ciutat alhora que fa una radiografia social de la seva fauna humana. Les seves novel·les no ho necessiten, això, perquè el que hi ha en joc és molt més bàsic: el o la protagonista solen tenir sempre en contra seva la societat sencera, la qual cosa també exerceix un gran atractiu per al públic lector», explica Hernán Migoya.

Un altre joc al qual Williams mai no va voler jugar és el de la serialització: «les seves novel·les no compten amb un protagonista fix, no hi ha sèries amb detectius sagaços o policies íntegres investigant crims; només homes i dones normals tractant de salvar el coll de destrets tremendament angoixants», prossegueix el biògraf de Williams.

Fúria infernal i calma total

No hi ha pitjor fúria a l'infern i *Calma total* se sumen providencialment a les eines amb les quals podem seguir apuntalant el record del Charles Williams. Titulada *Hell Hath No Fury* i retitulada posteriorment *The Hot Spot*, la primera és, en opinió de Jordi Canal, «sense dubte la seva obra

escrita el 1953 i ambientada en el sufocant poble texà de Lander, on un sòrdid triangle de sexe, amor i diners empenyen la trama cap a un desenllaç digne d'infart.

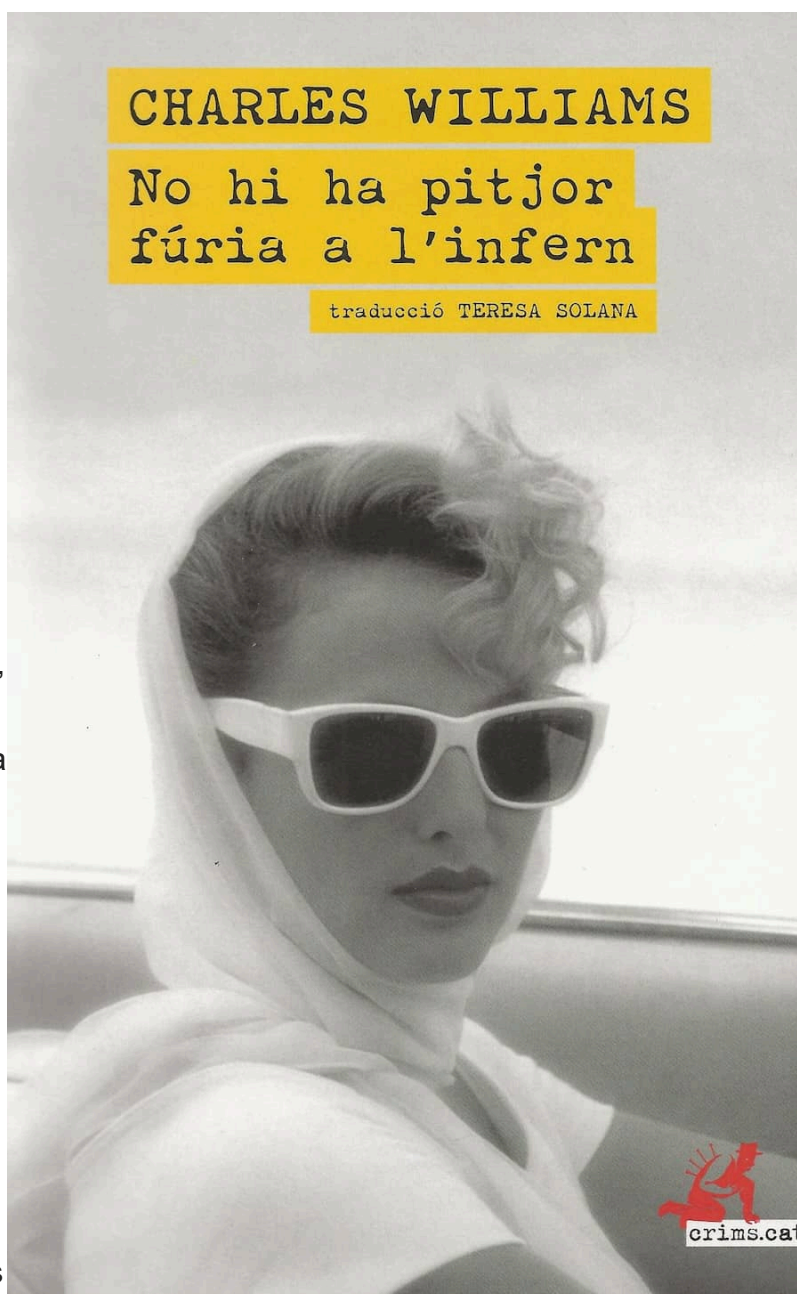
Per altra banda, ambientada en unes poques i angoixants hores en alta mar, *Calma total*, publicada el 1963, és l'exemple perfecte de la faceta marítima de l'autor. «Vaig fer aquesta i altres traduccions de la seva obra per pur plaer, però vaig prioritzar *Calma total* perquè, a més de ser una novel·la meravellosa d'un suspens descomunal, la seva adaptació al cinema de 1989, amb Nicole Kidman i Sam Neill, compta encara amb una certa presència en l'inconscient col·lectiu espanyol. Així que podem apel·lar a aquesta versió fílmica per obrir l'apetit lector del públic nacional», narra Hernán Migoya.

I ara amenaça de tornar-hi. «Crec que ha començat a funcionar a les llibreries de manera immillorable. Si se n'aconsegueix vendre un mínim, espero poder proposar a Bunker Books nous títols, com *Labios ardientes*, una altra novel·la magistral que va ser

adaptada en forma de gran pel·lícula per Dennis Hopper, amb els protagonistes Don Johnson, Virginia Madsen i Jennifer Connelly». Migoya assegura tenir-ne ja una traducció preparada, «faltaria més», i amb el seu sonor to de veu declama, acompanyat d'una rialla: «tot sigui per divulgar la paraula impresa de Charles Williams a Espanya!».

El que calgui per no oblidar aquest mestre del suspens de vida tràgica, l'obra del qual no podem cometre la imbecil·litat de negligir.

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre un butlletí amb els nous articles que publiquem

Coberta de *No hi ha pitjor fúria a l'infern*

Correu electrònic (obligatori)

Marca la/les Newsletter/s a la/les que et vulguis inscriure (obligatori)

Quadern de les ideesCapital Natural

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avis legal i política de privacitat](#).

[Alberto Valle](#)

Barceloní collita de 1977, Alberto Valle és escriptor i periodista. A més de per a Quadern de les idees..., escriu per a altres capçaleres com The New Barcelona Post o Ruta66 sobre temes de literatura i música, i està ficat en l'organització i dinamització d'esdeveniments i actes culturals: xerrades, taules

[Llegir més](#)

Articles relacionats
